

EUROOPAN PARLAMENTTI

2004

2009

Ulkoasiainvaliokunta

VÄLIAIKAINEN
2007/2000(INI)

22.5.2007

MIETINTÖLUONNOS

tavoitteesta luoda EU:lle yhteinen energiapolitiikka
(2007/2000(INI))

Ulkoasiainvaliokunta

Esittelijä: Jacek Saryusz-Wolski

Valmistelija: Lena Ek, teollisuus-, tutkimus- ja energiavaliokunta

(*) Valiokuntien tehostettu yhteistyö – Työjärjestyksen 47 artikla

SISÄLTÖ

Sivu

EUROOOPAN PARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMAESITYS.....	3
---	---

EUROOPAN PARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMAESITYS

tavoitteesta luoda EU:lle yhteinen energiapolitiikka (2007/2000(INI))

Euroopan parlamentti, joka

- ottaa huomioon komission vihreän kirjan nimeltä Euroopan strategia kestävän, kilpailukykyisen ja varman energiahuollon turvaamiseksi (KOM(2006)0105),
- ottaa huomioon 15.–16. kesäkuuta 2006 pidetylle Eurooppa-neuvostolle toimitetun Euroopan komission ja neuvoston korkean edustajan yhteisen asiakirjan energiapolitiikan ulkoisista tekijöistä,
- ottaa huomioon 18. toukokuuta 2006 antamansa päätöslauselman ehdotuksesta neuvoston päätökseksi energiayhteisön perustamissopimuksen tekemisestä Euroopan yhteisön puolesta¹,
- ottaa huomioon 23. maaliskuuta 2006 antamansa päätöslauselman energiahuollon varmuudesta Euroopan unionissa²,
- ottaa huomioon 1. kesäkuuta 2006 antamansa päätöslauselman komission vihreästä kirjasta nimeltä Energiatehokkuus – Enemmän tuloksia vähemmällä³,
- ottaa huomioon 14. joulukuuta 2006 antamansa päätöslauselman komission vihreästä kirjasta nimeltä Euroopan strategia kestävän, kilpailukykyisen ja varman energiahuollon turvaamiseksi⁴,
- ottaa huomioon 23.–24. maaliskuuta 2006 pidetyn Eurooppa-neuvoston päätelmät, joissa neuvosto vahvisti vihreän kirjan nimeltä Energiapolitiikka Euroopalle, sekä 15.–16. kesäkuuta 2006 pidetyn Eurooppa-neuvoston päätelmät Euroopan komission ja neuvoston korkean edustajan laatimasta yhteisestä asiakirjasta energian toimitusvarmuuden ulkoisista tekijöistä,
- ottaa huomioon Euroopan perustuslakisopimuksen, jonka nojalla jäsenvaltioilla on jaettu toimivalta energiaa koskevissa kysymyksissä,
- ottaa huomioon komission tiedonannon Eurooppa-neuvostolle ja Euroopan parlamentille nimeltä Energiapolitiikka Euroopalle KOM(2007)0001,
- ottaa huomioon komission tiedonannon neuvostolle ja Euroopan parlamentille nimeltä Mustanmeren synergia – Uusi alueellinen yhteistyöaloite (KOM(2007)0160),
- ottaa huomioon 8.–9. maaliskuuta 2007 pidetyn Eurooppa-neuvoston päätelmät sekä Eurooppa-neuvoston toimintasuunnitelman vuosiksi 2007–2009: Energiapolitiikka Euroopalle,
- ottaa huomioon työjärjestyksen 45 artiklan,

¹ EUVL C 297 E, 7.12.2006, s. 340.

² EUVL C 292 E, 1.12.2006, s. 112.

³ EUVL C 298 E, 8.12.2006.

⁴ Hyväksytyt tekstit, P6_TA(2006)0603.

- ottaa huomioon ulkoasiainvaliokunnan mietinnön sekä teollisuus-, tutkimus- ja energiavaliokunnan, kehitysyhteistyövaliokunnan, kansainvälisen kaupan sekä ympäristön, kansanterveyden ja elintarvikkeiden turvallisuuden valiokunnan lausunnot (A6-0000/2007),
- A. katsoo, että energian toimitusvarmuutta on pidettävä tärkeänä osana Euroopan unionin kokonaisvaltaista turvallisuutta sekä avaintekijänä tavoiteltaessa taloudellista ja sosiaalista kehitystä Euroopassa,
- B. katsoo, että koska EU:n riippuvuus lähinnä epävakaina ja epädemokraattisista maista tuotavasta energiasta kasvaa jatkuvasti, yksistään jäsenvaltioissa tehdyt ponnistelut energiahuollon varmuuden takaamiseksi ovat osoittautuneet riittämättömiksi, sillä niillä ei voida varmistaa kaikkien EU:n jäsenvaltioiden pitkäaikaisia etuja,
- C. ottaa huomioon, ettei markkinavoimilla yksistään voida varmistaa energiahuollon varmuutta, koska osalla maailman suurimmista energiayhtiöistä on valtion omistamina monopoliasema, jolloin ne voivat toimia ulko- ja kauppapolitiikan välineinä oikeudenmukaisista ja avoimista markkinasäännöistä välittämättä,
- D. ottaa huomioon, että energiapolitiikkaa on käytetty poliittisen painostuksen välineenä kauttakulkumaita ja energiaa tuovia maita vastaan,
- E. ottaa huomioon, että kaasusektori on nykyisin kaikkein alttein ulkoisille uhkille,
- F. katsoo, että yhteisvastuuseen ja monipuolisuuteen perustuva EU:n yhteinen energiapolitiikka olisi omiaan luomaan synergiaa, joka takaisi energiahuollon varmuuden Euroopan unionissa sekä vahvistaisi EU:n asemaa ja uskottavuutta maailmanlaajuisena toimijana,
- G. katsoo, että tiivis yhteistyö energiahuollon alalla on yksi tehokkaimmista ja tärkeimmistä keinoista rakentaa luottamusta Euroopan unionin ja sen naapurimaiden välisissä suhteissa,
 1. kehottaa kehittämään sellaista EU:n yhteistä energiapolitiikkaa, joka turvaisi energiansaannin koko EU:ssa ja toisi siten tuntuva lisäarvoa jäsenvaltioiden ponnisteluille;
 2. korostaa, että vaikka jäsenvaltioiden on voitava säilyttää suvereeni oikeutensa tehdä eri energialähteiden käyttöä koskevia strategisia päätöksiä, hyödyntää energiavarojaan ja päättää energiatoimitusten rakenteista, on siitä huolimatta tarpeen antaa konkreettisia, perussopimukseen liitettäviä määräyksiä, jotka johtaisivat energian toimitusvarmuuden, kauttakulun sekä energia-alan investoinnit kattavan EU:n yhteisen energiapolitiikan luomiseen;
 3. kannattaa asteittaista lähestymistapaa pyrittäessä luomaan EU:lle yhteinen energiapolitiikka;
 4. kehottaa neuvostoa ja komissiota laatimaan vuoden 2007 loppuun mennessä energiapolitiikan luomista koskevat tarkat menettelyohjeet, jotka sisältävät lyhyen, keskipitkän ja pitkän aikavälin tavoitteet, päämäärät ja vaiheet sekä selkeän aikataulun tavoitteiden toteuttamiseksi;

5. kehottaa komissiota toimittamaan vuosikertomuksen edellä mainittujen tavoitteiden toteuttamisessa saavutetusta edistyksestä, jotta Euroopan parlamentti voidaan ottaa tiivistä mukaan EU:n yhteisen energiapolitiikan seurantaan;
6. kehottaa komissiota laatimaan vuosikertomukset energia-alan sisämarkkinoita ohjaavien sääntöjen noudattamisesta kiinnittämällä huomiota erityisesti EU:n kilpailulainsäädännön avoimuuteen sekä siihen, miten kolmansien maiden yhtiöt ja etenkin suurimmat energiantoimittajat sekä niiden tytäryhtiöt noudattavat EU:n kilpailulainsäädäntöä;
7. kehottaa nimittämään pikaisesti yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan (YUTP) korkean edustajan alaisuudessa toimiva erityinen energia-alan edustaja, jonka tehtävänä olisi EU:n yhteisen energiapolitiikan koordinointi;
8. on vakuuttunut siitä, että Euroopan energiaperuskirjasta tehdystä sopimuksesta on tultava EU:n yhteisen energiapolitiikan kulmakivi, koska sopimus on kansainvälisen yhteisön tärkein väline, jolla voidaan edistää energia-alan yhteistyötä, luoda pohja oikeudenmukaiselle ja tasapuoliselle kohtelulle, varmistaa turvalliset investoinnit sekä taata oikeus korvauksiin pakkolunastusten ja/tai kansallistamisen yhteydessä; kehottaa lisäksi komissiota ja neuvostoa vaatimaan, että EU:n tärkeimmät energia-alan yhteistyökumppanit soveltaisivat Euroopan energiaperuskirjasta tehtyä sopimusta ja siihen liitettyä, kauttakulkua koskevaa pöytäkirjaa;

EU:n yhteisen energiapolitiikan periaatteet sekä suositukset sen yhteydessä toteutettaviksi toimiksi

A. Energialähteiden monipuolistaminen

9. katsoo, että koska EU on yhä enenevässä määrin riippuvainen rajallisesta määrästä energialähteitä, energiantoimittajia ja energian kuljetusreittejä, on tärkeää tukea niiden monipuolistamiseen tähtäviä ensisijaisia aloitteita,
10. kannattaa, että etusija annetaan kaikille EU:n jäsenvaltioiden lähialueilla toteutetuille energialähteiden monipuolistamishankkeille ja erityisesti hankkeille, joiden tavoitteena on luoda uusia energian kuljetusreittejä energiantoimittajien ja energiareittien monipuolistamiseksi (esimerkkinä mainittakoon Keski-Aasian, Etelä-Kaukasuksen ja Euroopan välinen energiakäytävä); katsoo lisäksi, että etusija on annettava varsinkin Nabucco-kaasuputken rakentamishankkeelle sekä Odessa-Gdańsk-hankkeen toteuttamiselle, koska kyse on Euroopan etujen kannalta ensisijaisiksi määritellyistä hankkeista;
11. katsoo, että on tarpeen siirtyä julkilausumista ja avoimista tarjouksista kohti konkreettisia ensisijaisia hankkeita, sekä esittää, että erityinen energia-alan edustaja vastaisi myös EU:n ulkopuolisen energiainfrastruktuurin kehittämishankkeiden koordinoinnista (Nabucco- ja Odessa-Gdańsk-hankkeet);
12. katsoo, että energialähteiden monipuolistamishankkeiden toteuttamisen on kuuluttava vahvistetun EU:n naapuruuspolitiikan ensisijaisiin tavoitteisiin, sekä kehottaa lisäämään tukea, jolla pyritään parantamaan tuottaja- ja kauttakulkumaiden energia-alan investointi-ilmastoa ja sääntelykehystä Euroopan energiaperuskirjasta tehdyn sopimuksen periaatteiden pohjalta;
13. kehottaa tunnustamaan, että jäsenvaltiot ovat erilaisessa asemassa energialähteiden käytön, energiariippuvuuden ja infrastruktuurin suhteen, sekä kannattaa kaikkia

ponnisteluja, joilla pyritään vähentämään jäsenvaltioiden riippuvuutta hallitsevista energiatoimittajista tai puutteellisesta infrastruktuurista;

14. kannattaa kaikkia ponnisteluja, joilla pyritään löytämään uusia lähteitä edellä mainittujen hankkeiden rahoittamiseksi; katsoo, että rahoituslähteinä voisivat toimia myös Euroopan investointipankin EIP:n erityislainat ja että tähän tarkoitukseen osoitettuja varoja voitaisiin osoittaa EU:n talousarvion erityisistä budjettikohdista edellyttäen, ettei tämä vaaranna yhdenkään jäsenvaltion energian toimitusvarmuutta;
15. kehottaa parantamaan EIP:n ja Euroopan jälleenrakennus- ja kehityspankin EBRD:n kanssa harjoitettavaa yhteistyötä tarkoituksena hyödyntää rahoitusvälineitä ensisijaisten hankkeiden tukemisessa;

B. EU:n etujen ajaminen yhteisrintamassa

16. katsoo, että neuvoston olisi kehitettävä EU:n yhteisen energiapolitiikan luomiseen tähtäävä pitkäaikainen strategia ja toimintakehys, jos se haluaa vahvistaa asemiaan vuoropuhelussa suurimpien energiatoimittajamaiden kanssa sekä parantaa valmiuksiaan puhua yhdellä äänellä;
17. kehottaa lyhyellä aikavälillä jäsenvaltioita pitämään toisensa ja komissio ajan tasalla strategisista päätöksistä ennen yhdenkään sellaisen kahdensivälisen energiahankkeita koskevan sopimuksen tekemistä kolmansien maiden kanssa, joka saattaisi vahingoittaa muiden jäsenvaltioiden tai koko EU:n etuja;
18. kehottaa keskipitkällä aikavälillä antamaan komissiolle institutionaaliset toimivaltuudet neuvotella energiatoimituksia koskevista EU:n puitesopimuksista kolmansien maiden kanssa;

C. Yhteisvastuu kriisitilanteissa

19. katsoo, että energian sisämarkkinoiden sujuva toiminta edellyttää yhteisvastuuta ja energian toimitusvarmuutta ja että kaikilla taloudellisilla toimijoilla on oltava yhtäläinen pääsy energiapäästöille; kehottaa neuvostoa ja jäsenvaltioita ottamaan käyttöön perussopimukseen liitettävän yhteisvastuujärjestelmän, joka mahdollistaisi EU:n tehokkaan, ripeän ja yhdenmukaisen toiminnan energiatoimitusten häiriöiden, keskeisen infrastruktuurin vaurioitumisen tai muiden vastaavien ongelmien synnyttämissä kriisitilanteissa;
20. kehottaa komissiota kannattamaan niin sanotun "energiaturvallisuuslausekkeen" sisällyttämistä energiantuottajamaiden ja kauttakulkumaiden kanssa tehtäviin kauppaa-, assosiaatio-, kumppanuus- ja yhteistyösopimuksiin, jotka vahvistaisivat käytännössä ja joissa määriteltäisiin selkeästi toimet, joihin on ryhdyttävä, jos joku yhteistyökumppaneista keskeyttää energiatoimitukset;
21. ehdottaa sellaisen tehokkaan järjestelmän käyttöönottoa, jolla voitaisiin vastata energiatoimituksissa ilmeneviin häiriöihin; katsoo, että järjestelmään voitaisiin sisällyttää myös toimet, joilla mahdollistetaan varoitussuunnitelmien tehokas hyödyntäminen ja hätäinfrastruktuurin rakentaminen erityisesti kaasukriisien sattuessa ja apua tarvitsevien jäsenvaltioiden tukemiseksi;

D. Suurimpien energiaa tuottavien ja kuluttavien maiden sekä kauttakulkumaiden välinen vahvistettu yhteistyö

22. kehottaa EU:ta ja jäsenvaltioita ottamaan aktiivisesti osaa suurimpien energiaa tuottavien ja kuluttavien maiden sekä kauttakulkumaiden välillä käytävään tiiviiseen vuoropuheluun;
23. kannattaa kaikkia toimenpiteitä, joilla pyritään lisäämään energia-alan avoimuutta ja parantamaan alan hallinnointia kolmansien maiden kanssa solmittujen kumppanuuksien avulla, kun tavoitteena on luoda kaikkien osapuolten etujen mukaiset, avoimet, syrjimättömät ja vakaat lainsäädännölliset olot energia-alan investoinneille ja kaupalle vastavuoroisuusperiaatetta noudattaen;
24. korostaa tarvetta jatkaa tutkimus- ja tuotekehittelyalan yhteistyötä tärkeimpien EU:n ulkopuolisten energiankuluttajamaiden kanssa ilmaston lämpenemisen synnyttämän haasteen voittamiseksi sekä vaihtoehtoisten ja uusiutuvien energialähteiden kehittämiseksi,
25. korostaa erityisesti Yhdysvaltojen kanssa käytävän vahvistetun vuoropuhelun merkitystä; kehottaa yhteisön toimielimiä pyrkimään energian toimitusvarmuutta parantavien kumppanuuksien luomiseen Yhdysvaltojen kanssa;
26. kannattaa komission aloitteita entistä tiiviimmän energia-alan vuoropuhelun kehittämiseksi Etelä-Kaukasuksen, Kaspianmeren alueen sekä Keski-Aasian maiden kanssa; panee tyytyväisenä merkille, että komissio on kulkemassa kohti "kriittisen ja konstrukttiivisen vuoropuhelun" omaksumista kyseisten maiden kanssa; katsoo, että tällainen vuoropuhelu auttaa suhteuttamaan toisiinsa yhtäältä EU:n edut öljy- ja kaasutoimitusten monipuolistamisessa ja toisaalta pyrkimykset saada aikaan poliittisia uudistuksia edellä mainituissa maissa;
27. kehottaa kehittämään Euroopan naapuruuspolitiikkaa koskevia nykyisiä järjestelmiä ja luomaan uusia, joiden tarkoituksena on syventää kauttakulkumaiden, kuten Ukrainan, Valko-Venäjän, Moldovan, Etelä-Kaukasuksen maiden sekä Turkin kanssa harjoitettavaa yhteistyötä markkinatoimien avoimuuden lisäämiseksi sekä pysyvän energiansaannin ja kauttakulun mahdollistamiseksi;
28. kehottaa komissiota kehittämään välineitä ja järjestelmiä, joiden avulla se voi parantaa kauttakulkumaiden tilanteiden analysoinnissa ja valvonnassa harjoittamaansa yhteistyötä EU:n naapurimaiden kanssa ja lisätä siten EU:n valmiuksia ehkäistä ennalta kriisejä sekä reagoida entistä tehokkaammin ja ripeämmin kriisitilanteissa;
29. korostaa EU:n ja Venäjän välisen energia-alan kumppanuuden merkitystä, mutta huomauttaa samalla, että Venäjän energianvienti on edelleen lähes täysin riippuvainen EU:sta; korostaa lisäksi, että Euroopan energiaperuskirjasta tehty sopimus sitoo jo Venäjää, joka on hyväksynyt sopimuksen 45 artiklan 1 kohdan¹; katsoo, ettei kyseisen sopimuksen periaatteita ole tarpeen siirtää osaksi kumppanuus- ja yhteistyösopimusta;
30. kehottaa neuvostoa ja komissiota hyödyntämään vaikutusvaltaansa Venäjän taivuttelemiseksi sitoutumaan avoimiin ja oikeudenmukaisiin energiamarkkinoihin energian tuotannossa ja energiatoimituksissa; katsoo, että Venäjän liittymistä WTO:hon

¹ Euroopan energiaperuskirjasta tehdyn sopimuksen 45 artiklan 1 alakohdassa määrätään, että energiaperuskirjan määräyksiä sovelletaan väliaikaisesti valtioihin, jotka ovat sen allekirjoittaneet mutta eivät ole sitä vielä ratifioineet, kunnes ne ovat ratifioineet sen.

voidaan tukea vain, jos Venäjä ratifioi Euroopan energiaperuskirjasta tehdyn sopimuksen sekä siihen liitetyn kauttakulkua koskevan pöytäkirjan;

31. kehottaa komissiota laatimaan selvityksen kaasutoimitusten määränpäättä koskevista lausekkeista, joilla tosiasiallisesti estetään kaasun jälleenvienti sisämarkkinoilla; kehottaa lisäksi komissiota vaatimaan kaikkiin EU:n markkinoilla tehtyihin sopimuksiin sisältyvien vastaavanlaisten lausekkeiden kumoamista, mikäli ne ovat EU:n lainsäädännön vastaisia;
32. kehottaa vauhdittamaan Kiinan, Intian, Brasilian ja muiden kehittyvien maiden kanssa käytävää vuoropuhelua oikeudenmukaisiin ja avoimiin sääntöihin perustuvien vakaiden ja ennustettavissa olevien globaalien energiainfrastruktuurien luomiseksi;
33. kehottaa tiivistämään energia-alan suhteita Lähi-itään ja Pohjois-Afrikkaan, sekä tukee neuvoston aloitetta Afrikan ja Euroopan välisen energia-alan kumppanuuden aikaansaamiseksi;
34. kehottaa komissiota ja neuvostoa torjumaan aktiivisesti kartellien, kuten kaasukartellien, syntymistä;
35. kannattaa kaikkia toimia, joilla pyritään vahvistamaan monenkeskisiä teknisiä aloitteita, joita ovat muun muassa kaasuräjähdyksen vähentämiseen tähtäävä kumppanuus (Global Gas Flaring Reduction Partnership), kaivosteollisuuden avoimuutta edistävä aloite (Extractive Industries Transparency Initiative), rahoitusalan erityistyöryhmä (Financial Action Task Force), Kansainvälisen rahoitusyhtiön IFC:n "päiväntasaajan periaatteet" sekä Inogate-ohjelma;
36. kehottaa neuvostoa laatimaan strategian EU:n sisäisen keskeisen infrastruktuurin ja EU:n lähialueiden suojelemiseksi terrorismin uhkilta;
37. kehottaa käymään julkista keskustelua ja valistamaan EU:n kansalaisia EU:n yhteisestä energiapolitiikasta julkisin tiedotuskampanjoin;

o

o o

38. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman neuvostolle, komissiolle sekä jäsenvaltioiden hallituksille ja parlamenteille.